

מכתרים מבואל

יא.

באזל, 8 ביולי.

קשה להגיד שענין האינטרביו הבהול עם יט"א הוא שחתך את גורלו של וייצמן. אך לאחר שנשתיים איך שהוא מעשה האינטרביו היתה ההרגשה ברורה, כי גורלו של וייצמן חתוך. והבים שלא הודו בזה עודם — הדליף דבר על אפשרות של קואליציה בנושא. עתה יש להשוב את הסתלקותו של וייצמן למוחל לטת. ככל המשברים וההתפרטויות המסודרות שהיו בקונגרסים הקדומים לא שררה עוד הרגשה כזו של „אין להשיב“. רק נס יכול להחזיר את הגלגל המסתור בב האצה מתגברת — מוויצמן והלאה. רק נס. אבל בתוך הדרכון המתגבש מסביב, בתוך ההרגשה הכללית של אזלת יד, באין שביב אור של התאוששות על אופק המפעל — אוולת וחטא הוא ליתל לנס. בזה זלכוון את הצעדים כדגע לפי תוחלת שוא זו.

והן כל זה יכול היה להיות אחרת. יכולה היתה לבוא הסתלקות של כבוד, מתוך שמירת ערכה של האישיות לתנועה, מתוך תקווה בטוחה להעלאת חשיר בגתה בימים הקרובים. עוד עם פתיחת הקונגרס היתה שהגת ללכת בדרך זו. אך למרות כל ההודעות הרש-מיות על התפרטות — ידע הקונגרס לאמנה, כי המור עמדות קיימת. משקלה המכריע סכסך את האפשרויות של צירוי כוחות אחרים, לא אירואליים, הלילה, אך צירופים שהם בבחינת „דע במעוטו“ בתוך המצב האנוש של התנועה, תרים בפני סכנות עוד יותר המרות.

אין זאת כי גם בלעדי האינטרביו לא היה הקונ-גרס מתגבר על התסביך האנטרוויצמני, שהקיה את רוב ההסתדרות הציונית — תסביך אשר אפשר להת-ריע כנגדו, אבל אין כרגע עצה ותבונה בלתי אם לקבלו כעובדה המושרשת עמוק בפסיכיקה של התנועה. בא האינטרביו והגביר את הנרני, הטיל בתם טרי המנקר עינים, שימש הצדקה הגיונית בולטת ליחס המיטה ואי האימון.

בא האינטרביו וההיה את זכר נאום ברלין; נתן תוקף חדש לתביעת הרביזיוניזם להנדיר את המט-רה הסופית — אף זה תסביך של טירוף דעת התנועה, אשר רוב הציונים הכלליים ואין צריך לומר, המורהי, נגרים לתוכו בפרטים לתוך האש. הוליות חדשות נתחשלו ע"י כך לרתק את הקשר הפסיכולוגי — אם לא הארגוני — בין מחנה הרביזיה והמרכז. מחיצה חדשה הוקמה בין הגוש הסואחד לבין השמאל.

כי מהרגע הראשון היה השמאל מזהה ועומד בעיני שאר חלקי הקונגרס עם וייצמן. וכאן עוד שורש פורה רגנו ועלכוון. האינטרביו בא לא רק כמטה לוויצ-מן, אלא בעקיפין וממילא כמטה לסיעת הפועלים. יהם כזה אל בן ברית, אשר אפשר לתכוע בכל תוקף את נאמנותו, עד כדי להעמידו ביחסי קרב עם כוחות אחרים ולהביאו לידי סכנה של אכדן עמדות, וכו בזמן להכשילו ולהבאישו ע"י פליטת פה מקניטה ומקומד-מת, אשר שום הצדקה פוליטית או מוסרית אין לה — מעורר שוב את השאלה שנתעוררה בעבר לא פעם, אם יש טעם לתמיכה בתנאי מכורת כזו של סולידריות פוליטית.

אך כאמור, האינטרביו לא שינה את מאזן הכו-חות. הוא רק הבחיר אתי המצב הקיים. כעבורת הועד דות שהחלה בו ביום ולמחרתו ניגלו הקלפים: התר-רכוזת אנטרופועלית לאורך כל ההזית. כנדולה בסיר-עות הציעה סיעת הפועלים מועמדים משלה לנשיאות שתי הועדות העיקריות. לוקר בועדה המתמדת, ארלוף זרוב בועדה הפוליטית. שניהם נפלו בהצבעה השאית מאזהדת של הרוב נגד הפועלים וקבוצת א' של הציר-נים הכלליים. בשני המקרים היתה ההצבעה המכרעת לאחר הפסקה והתיעצות. לפי החלטת הנחלת הסיעה הודיע בן גוריון מעל במת הקונגרס על הסתלקות

היוצא בן הדיון בעל כבוד והתמסר על השתתפותו
הסיעה מנשיאות איוו ועדה שהיא. הכרים שנבחרו
כבר לנשיאות באיוו ועדה — התפטר. הפרץ נבעה,
והוא הלך והרחיב. מכל ועדה ההלך מנועות ידיעות
על גילויי איבה וצרות עין ועל חידוש ההתנתקות
משנים עברו. אך הפעם היה ברור, כי שאלת הקוא-
ליציה היא השורש המצמיח את כל הפירות האלה.
הברית שנוצרה נגד וייצמן עברה בדרך ההגיון האסטי-
רטיני של צירופי כוחות פוליטיים — לידו ברית נגד
הפועלים.

הברירה לפני סיעת הפועלים הועמדה על הודה.
הוברר לכל, כי לא ייתכן לרכז רוב עם וייצמן. מהי
ובמצב כזה חובת הסיעה? להביט בשויון נפש על גיר-
בוש המרכז עם הימין ולקבל את המסקנה הנובעת מזה
— הנהגה בעלת פרצוף רביזיוניסטי והפועלים באופר-
זיזיה? נשמעו דעות בעד דרך זו. הוצעו גם נחמות—
נתמסר לבנין תנועתנו, נגביר את מהנה הנוער, נשקוד
על הקרנות. אך הרוב היה סבור אחרת. אותן הנחמות
— אליהן נשעה אם נחול מפלה במלחמה על הצלת
גורלה. כבודה וערכה של ההסתדרות הציונית. אך את
המלחמה הזאת נעשה עד הסוף. ועוד לא פסה התקוה.
מעטים הם הציונים הכלליים הששים לקראת התקשי-
רות עם ז'בוטינסקי. הרוב מתירא לתת יד לברית
שתהא חתומה בשלושה אותות של דראון: אנטי-
אנגליה, אנטי-ערבית ואנטי-פועלית. הסיעה איחרה
הרבה, אך טרם החמיצה את המועד האחרון.

כזו היתה בערך, מסקנת הבירור בהנהלת סיעת
הפועלים שעה קלה לפני נאום התשובה של וייצמן.

נאום התשובה הזה לא היה דומה כלל לנאומי
התשובה הרגילים של וייצמן, הרוחניים ומבעבעים,
זורים אש וגפרית על המתנגדים, מלאים יהירות והת-
נשאות של הנואם. שוב מן הכתב, שוב נוסחאות
שקולות ומדודות, תשובות נמרצות וקולעות, אך בלי
יותר של פולמוסיות, ללא ארס וטינה אישית, מתוך
כיבוש עצום של היצר לפצוע ולהעליב.
הפנים היו שרגיים בקדרות לעצבות שננעה עך
הנפש. עם הסיום רעד משהו בחללו של האולם. ניתקה
נימה וקצוניתה פרפרו. היתה הרגשה של סתימת גולל,
של קבלת הדיון.

באספה המלאה של סיעת הפועלים שנמשכה
הרחק לאחר הצות נתקבלו החלטות שפירושו היה —
מפנה: על אף האזהרות פן נאחד ונחמיץ, נשארנו
נאמנים לעמדה — קואליציה וייצמנית. למרות רצוננו
נוכחנו להלטיין — קואליציה כזו לא תחכן. אחריותנו
מהיבט לנסות בדרך אחרת. לא נפקיר את גורל התנו-
עה לידו מבאישיה, מסלפי דמותה, מדוקני תכנה.
נלחם. עוד כוחנו אתנו ועוד יומצאו לנו בני ברית
בשעה המכרעת.

אך הכפק אוכל: שמה איחרנו באמת? ושמה
באמת גורל הוא שנגזר על ההסתדרות הציונית לשתות
את כוס התדעיה עד תום? יב.

באול, 9 ביולי

גם אלמלא פתח בן-גוריון את הויכוח הכללי עב-
רית, ברור שלא היה קובע רמה לנואמים שבאו אחר-
דיו. אך אילו דיבר בשפה מובנת לרוב הקהל, היה לפי
חות נותן לשומעים אמת מדה להערך על פיה את
העמקות הציונית שבדברי כמה מהמתוכחים אשר יצאו
בעקבותיו. כיון שלא הבינוהו רבים, הפסידו דבריו
הרבה מערכם החנוכי בתור לקה באחריות פוליטית.
רבים עמדו על סוד הארץ-ישראליות החמורה, השוקלת
כל דיבור ומשערת מראש את הרושם המזיק שיכולה
לעורר כל מלה מיותרת — רק במאזהר, מתוך קריאת
הנאום בקונגרס-ציוניסטי. אך בויכוח עצמו, על דוכן
הנואמים וכלפי צבור השומעים, ניתנו בינתים דרוג
לאימרה המפוצצת וללשון המדברת גבוהה.

פתיחת הויכוח נעתקה ע"י כך כאילו לנאמו של
ז'בוטינסקי. וההבדל באפני הבטוי הפך כאן להבדל
סוחתי — לניגוד שבין „הציונות הקלה“ ו„הציונות
המבוכה“ אשר רצתה המלחמה עם המלחמה.

התמוהה". ושוב, הכרזת המלחמה עד הרמה בציונות הקלה, שבאה קרוב לסוף נאומי של בן-גוריון, יצא הדף אטום — מהמת הלשון הבלתי מובנת, רק בשעה מאוחרת בערב, כשנשתה החכמה הזאת בנאומי הנוצץ ורומטי-חיים של לוקר, הבין הקונגרס כי הוא דורך בשלל בין צד בין סלע ותהום — עוצם עינים מפהד לנפול לתהום וחסר אונים ואומץ לטפס על הסלע. בינתיים נישא כבר בחלל הקונגרס הבנין המהוטב של מלים צלולות ולטושות כנבויש, אשר הקים אשף המילול — נישא ושט כמגדל פודה באוויר, כליל שלמות ותפארת בתוך עצמו, אך תלוי על בלימה זמתפורר מסנע יד. בידים אמיצות קרע ארלזורוב נדבכים מהכנין הזה, שרע ופיזור לרוח. סכנת הציונות הקלה התיצבה אז כבר בכל מוראה, היה ברור במה היא מאוומת על הקונגרס הזה ומחי אימתה על הציונות כאם יכנע לה הקונגרס. כל הצים השנוגים הממורטים של הנואם הדרוך לקרב היו מכוננים להמית את הסכנה הזאת. בסערת המערכה הפנימית ממיילא לא נשארה הדעת פנויה להכריז מלחמה בלפי אויבי חוץ. סטיפן ויין יכול היה להתיצב אחר כך על הדוכן ולשא את משא זעמו על מרשת הודונות והתעלולים של שנות האימה. — כתוצאה לעמו, כמטיף לעדת הסידיו. הנאום היה מוכן מראש, על כל תניו ומליצותיו, כאילו לא לתוך מסכת הויכוח נכנס, אלא דבר הוא בפני עצמו, הפותח פרק מיוחד. רבים מהרברים יכלו להתקבל בבטני רגשותיו של הקונגרס כולם, אלמלא תוספת הארם שהיתה נסוכה בנאום כלפי ממשלת הפועלים בתור ממשלת פועלים, עם ההיציג הסבולים בארם זה שנקלעו בלפי סיעת הפועלים בקונגרס. „פאספילר שלכם“, מעשה וייטשפף, ורמינהו מ„דבר“ על עמדת הסיעה, „לא נלחמתם נגד הספר הלכין“ — עם התרסות כלפי אנשים מהוסרי „לנטר מניות“, באשר העיוו לשכע בקריאות מהאה את דברי ריו של נואם מושבע ומליץ מפואר כסטיפן ויין — כל אלה עשו את האולם למרקחה וגדרו אחרי הנאום שורה ארוכה של הודעות ובידורים. תשובת-שאלתו של לוקר שמה לאל את החשדות הסתומים וההתקפות הגלויות. ויין עצמו להא לה כף ועי כף תחלי מן ההכרה שהועמד בו לענות לשואלו דברים ברורים. היתה הרגשה במוחה באולם, כי הרברו הגדול הקדיה את נאומו ובא על שברו. תשובה קולעת ונוצחת ניתנה לו אחר כך גם בנאום התשובה של וייצמן, אשר לא ירד כדי פולמוס אישי מעליב כמנהגו בשנים עברו, התעלם לגמרי מההתנפלות המרירה כנגדו שהיתה כדברי ויין, ולעומת זה בתר בטכסים מחוכם, התותך כחרכ פיפיות: מי לנו ציוני הנאמן לאנגליה כויין והנה לירי מה הגיע! הוה אומר, כלפי האנגלים — הוצאת טר מעז: ראו מה הפכרתם בשל הדרך שהלכתם בה! וכלפי הקונגרס — ראו מה קסן ערכו של מתימר למנהיג הנתון לתנודות כאלו של הקך-הרוח!

אלם יש לחזור לו בוטינסקי. דומה היה שצליחות דבריו לא באה אלא להכחיר את אפסות תכנס. אך לא פן היה. השקיפות היתה של הווכחה רק סיעה לסגור עיני תמימים. על הפרק הראשון של הנאום, שהוקדש לאגרת מקדונלד, אפשר להמליץ: „מה שהיה נכון לא היה חדש, ומה שהיה חדש לא היה נכון“. העיקר היה בחלק השני. כאן הוטלה על הקונגרס המפלצת שהוא נאבק אתה ונחנק בזרועותיה עד היום — פרשת ההגדה של המטרה הסופית, „צילזצוג“ כלע"ו. אוזה טכסיסי השבעה ולהטי הסברה גויסו כאן להוכיח, מה טוב ומה נעים הדבר הזה אשר „רוב עברי משני עברי הירדן שמו“. מיכניזציה נמורה של מושגים פוליטיים מורכבים, דינמיים, הנתונים לצירופים בלתי משוערים לעתיד. ארץ ישראל אשר משני עברי הירדן — כאילו גדל קבוע היא, שמה מסוים הגדוד בחומות כרזל, אשר סביבה או חלל ריק או אוכלוסים ועמים שדבר אין ולא יהיה להם עם הנעשה בתחומיה. בתוך התומות האלו ההכרעה הגמורה והטהחלטת היא למספר —

האלו ההכרעה הגמורה והסופית היא למספר — המחצית ועוד אחד. לאיכות אין משקל. רק הכמות היא המכרעת — ומכרעת היא להלטיין. והמטרה הזאת לא די שתהא שוררת ההכרה או האמונה, כי היא סהויבת תהליך ההתפתחות — צריך לנסה אותה, להגדירה, להכריז עליה ברמה. והצדקת ההכרזה הזאת איננה שהיא תסייע לנו כיום להתקדם כדי תהנה נוספת בדרך לקראת ההנשמה. והצדקה איננה, שהכי רזה כזו תגיים לנו כיום אהדות חדשות ונקודות משען נוספות, שהיא תסתיר מזמזמות שונאים או השכנע את המפקקים בצדקתנו. הצדקה היא אחת — שבשנת אלף תשע מאות ושבע עשרה למנינם, בהודש השני, בשני ימים לחודש, בשעה שנכתב מה שנכתב והוצהר מה שהוצהר — כזו ולא אחרת היתה כוונתם של הכותביה והמצהירים. ולהוכיח זאת — ניום כללי של אגרות סתר שנלוו, פסקים נדחים בספרי הוראה רש"י ימים מאותם הימים, פסקאות מנאום פלוני וממאמר אלמוני — מהרזות ארוכה של הוליות אשר הוט אחד הושחל בהן וקצוהו הושם בעהלת נצחון לקונגרס שהאחו בו ולהכריז בקול גדול: רוב עברי משני העבר ריב, מה שעבר מני אז ועד עתה, מה שמהחולל כיום פעונינו, חילופי הגורמים בסבך הפוליטי שאנו נתור נים בו, המכות אשר הוכינו בגלל כל יתיר ברבור ובכתב, מבלי שהנהילונו שום עמדה של ממש — כל אלה כאילו לא היו. אותם לא בדאי אפילו להעלות על שפתים כדי לדהותם בקש. ישנו כלל אהר המולך בפסיכולוגיה של בעל התוכחה: דגש חזק. מטרתו לתק את קהל שומעיו לנקודה אחת ויהידה ולסמא את עיניו לבלתי ראות את החיקה.

כך הוצג לפני הקונגרס „הרביזיוניזם הצרור“ בלי עבדות, דם ובזיון. בלי עלילות ארסיות ואיומים מחוצפים כלפי הפועלים. גם בלי האשמות אפלות מן הסוג הידוע כלפי ההנהגה הציונית. כל מה שנאמר ונכתב במשך שנתים, כל הרעלת הבאות והשליבת השיקוצים, רפוי הידים מפעולה, הטלת חשדות וקריאה לפירוד ולהפקרות — כאילו לא היו. לא לתנם נחבא קולו של מן ויזול בקונגרס זה — הסיעה שהחליטה לחיאת במכובדת בהליכותיה התביישה בקופת השר צים התלויה בבאכוחה זה שעל במת העתונות הא"ית. נוצר מקסם שוא של רביזיוניזם תמים באמונתו וטהור בטכסיו, שהיה מכאון ללכוד את הקונגרס בחבלי מקסם שוא עוד יותר מסוכן, אם גם פחות דוחה למרי אית עין — של הרביזיוניזם הזה עצמו.

עם סוף נאומו זק ז'בוטינסקי שתי פצצות. ס"ר עתו, אמר, תדרוש מהקונגרס הצבעה גלויה בשאלת אימון להנהלה היוצאת. בדק ומצא בתקנון הקונגרס, שנתחדש בשנים האחרונות כמוצא מצרת האבסולו-טוריום אשר הביאה כמה קונגרסים עד משבר — כי אם אין מכיאים להצבעה הצעה מפורשת על אימון או אי-אימון נחשב סיום הויכוח כתבעת אימון. זה לא יתכן, אמר ז'בוטינסקי. כולנו אנשים המכבדים את עצמם והדוגלים באומץ בדעותיהם. הבה, איפוא, ונצביעה, והיו הדברים ברורים. להיו ידוע, כי הסיעה הרביזיוניסטית תעמד בכל תוקף על הצבעה בשאלת זאבסולוטוריום.

באה תשובתו של וייצמן — והנה כסאות הרביון יוניבטים ריקים. ודאי חשבו ומצאו, שאם ישמעו את התשובה — יש להשוש לבזיון, כי המעמד הרציני, המלא השיבות ואומר כולו כבוד, לא יתן להם להתפרץ ולהפריע, ואולם לשבה ולשמוע את וייצמן בשקט — הן לא יתכן לאהר האינטרביו. הרי שמוטב להסתלק. הנאום נגמר והיו"ר אמיל מרגלית — דוקא מהרדיקלים — מכריז בקול: לפי התקנות, ביון שלא נכנסה שום הצעה מתנגדת, ניתן לזה האבסולוטוריום להני הלת. מהיאות בפים. ארלוזרוב שואל: היכן הצעת הרביזיוניסטים? היו"ר: זאת עליך לשאול אותם. — האיום הראשון פקע. נוכחו כנראה לדעת, כי בהצר בעה זו לא ינחלו רוב והתחמקו בעוד מועד, שלא להפ- יי רי הררים ריב וריז האיונים הכלליים עודנה רופפת

נין כי חברית בינם ובין הציונים הכלליים עודנה רופפת
ועלולה להתפורר בכל ענין מכריע.
לא כן הפצצה השניה — הדרישה לקבל בקונגרס
החלטה על שאיפה לרוב. זו נשארה טמונה בחובו של
הקונגרס ועודנה מאיימת בהתפוצצות. סביבה נתקשר
הקרב והיא שהפכה לנקודת המוקד של התלקחות מל־
חמת הכוחות והרעות. עד למעשה הביש של האינטרביו
עוד היתה תקוה שבקרב הציונים הכלליים יגבר שיקול
הדעת על רוח הטירוף. מאחרי האינטרביו כאילו נס־
תתרה הבינה. היצר להגיב בתזקה על דברי הקטנות,
להיראות בפני הקהל הציוני כאנשי קוממיות ותופסי
מרבית, לא לנפול חלילה מהרביזיוניזם — על כל פנים
להתהרות אתו — בדיבור ציוני מפוצץ, יצר זה החל
למשול בלי מצרים. מה שאמר בךגוריון בוועדה הפולי־
טית על מקורו של זיכוח ממאיר זה. בשאלת המטרה
הסופית — נתאמת ע"י השתלשלות הדברים בקונגרס
עצמו. הפותחים בויכוח והאחראים הראשונים לו
היו אלה שביקשו לקצץ את כנפי החלום הציוני ולצמ־
צם את היקף סכויו. כתגובה על כך באה הפסיכואה
המכסימליסטית עם כל הסכנות ההמורות של פרובוק־
ציה פוליטית הצפונות בו. נמצא שלא רק דבורים
מכסימליסטיים מגדים את הצורך, אלא גם נוסחאות
מינימליסטיות מביאות בעקיפין — בהשתברותן דרך
הפריזמה של הפסיכולוגיה הציונית — לידו אותן התור־
צאות. היש צורך להדגיש, כי לא לשם הצדקת הנתפ־
סיה הטירוף נאמרים הדברים האלה?

מ. ש.